

[Ministeren for skatter og afgifter.]

kvens heraf udgår sidevogne af registrerings-afgiftsloven som selvstændige afgiftspligtige køretøjer. Dette medfører, at sidevogne til persontransport fremover afgiftsmæssigt behandles som udstyr til motorkøretøjer og afgiftsberigtige efter reglerne herom.

Jeg skal anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Burgdorf) (KF):

Jeg skal hermed fremsætte *forslag til lov om kirkeskole*.

Lovforslagets baggrund er bl. a., at faget kristendomskundskab (religion) i folkeskolen med den nye skolelovs gennemførelse ikke længere kan betragtes som dåbsoplæring.

Forslaget er oprindeligt udarbejdet af hovedbestyrelsen for FDF/FPF. Forslagsstillerne i folketinget er naturligvis villige til at drøfte enkeltheder i forslaget under udvalgsarbejdet, men ønsker at udtale, at de finder det foreliggende grundlag fra FDF/FPF rigtigt i sit sigte og fornuftigt i sit indhold.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Hovmand (V)* til undervisningsministeren:

»Vil ministeren bekræfte, at den nye folkeskolelov ikke hindrer, at man ved den enkelte skole fortsat kan anvende karakterer eller karakterlignende systemer, afkrydsningsskemaer, ved standpunktsbedømmelser i 1.-7. klasse?« (Spm. nr. 38).

Skriftlig begrundelse.

Embedsmænd fra undervisningsministeriet har over for kommunale skolemyndigheder, bl. a. i Vestsjællands amt, givet udtryk for, at der efter den nye folkeskolelov ikke må anvendes karakterer eller karakterlignende systemer, afkrydsningsskemaer, ved standpunktsbedømmelse i 1.-7. klasse. Der må kun anvendes verbale formuleringer. Det samme gælder for de fag i 8.-10. klasse, hvori der ikke kan aflægges prøve, mens der skal gives karakterer i de fag, hvori der kan aflægges prøve.

Det fremgår klart af folkeskolelovens § 12, at der skal gives karakterer i de fag i 8.-10. klasse, hvori der kan aflægges prøve. Endvi-

dere gives der i de samme fag karakterer til de elever i 7. klasse, som undtagelsesvis går ud af skoleforløbet fra denne klasse.

Men der står intet i loven eller dens bemærkninger om, at man ikke må anvende karakterer eller karakterlignende systemer i 1.-7. klasse, således som det hidtil har været praksis på en lang række skoler landet over, hvor forældre og skolenævn har ønsket det.

Som skolenævnmedlem ved jeg, at spørgsmålet om standpunktsbedømmelse netop i disse dage overvejes grundigt mange steder. Jeg finder det derfor vigtigt, at ministeren bekræfter, at den nye skolelov ikke har ændret ved den hidtil gældende lokale selvbestemmelseret på dette område.

Hovmand (V):

I adskillige skoler landet over har man i mange år haft den praksis, at man har givet eleverne en standpunktsbedømmelse enten direkte ved karaktergivning eller ved de såkaldte afkrydsningsskemaer, skemaer, som er indrettet med en 3, 4, 5 rubrikker, »tilfredsstillende«, »mindre tilfredsstillende« osv.

Denne praksis har været til glæde for adskillige. Forældre har ønsket den, og derfor har skolenævn gennemført den på mange skoler. Men princippet har været dette, at det har været overladt til den enkelte skole selv at afgøre, under hvilken form denne standpunktsgivning skulle finde sted.

Det er på denne baggrund, vi er mange, der har undret os over, at en embedsmand i undervisningsministeriet har meddelt Vestsjællands amtskommune og måske også andre, at det ikke længere må finde sted efter den nye folkeskolelov. Forældrene skal indkaldes og gives en mundtlig orientering, således som det fremgår af loven, men karaktergivning eller afkrydsningsskemaerne må ikke længere benyttes.

Jeg håber virkelig, at der her er tale om en fejltagelse, og at der ikke er tale om, at ministeren nu vil til at begrænse forældrenes hidtidige medbestemmelseret på den enkelte skole.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Spørgsmålet bygger på den opfattelse, at der indtil den nye folkeskolelovs ikrafttræden var mulighed for at anvende karakterer eller karakterlignende systemer på 1. til 7. klassetrin. Denne opfattelse er imidlertid ikke rigtig, idet det af den tidligere lovs § 13, stk. 2, udtrykke-

[Undervisningsministeren.]

ligt fremgår, at for så vidt angår 1.-7. hovedskoleklasse udtrykkes bedømmelsen af elevernes standpunkt i ord. Der er ikke med folkeskolereformen sket nogen ændring på dette punkt.

I det i december 1972 fremsatte forslag til lov om folkeskolen findes i overensstemmelse med socialdemokratiets principielle opfattelse ingen bestemmelser om karaktergivning. I § 12 i det forslag til lov om folkeskolen, som i februar 1975 blev fremsat af medlemmer af venstre, og som dannede grundlag for forliget om den nye folkeskolelov, findes følgende bestemmelse om karaktergivning:

»På 7. til 10. klassetrin udtrykkes bedømmelsen af elevernes standpunkt i alle fag ved hjælp af karakterer«. Det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, at forslaget i forhold til den gældende lovs § 12 navnlig indebærer den ændring, at der også skal gives standpunktskarakterer på 7. klassetrin.

Man må på denne baggrund gå ud fra, at selv ikke venstres forslag gav adgang til karaktergivning på de lavere klassetrin. Som et led i forliget om folkeskolereformen fik bestemmelsen om karaktergivning sin endelige udformning, hvis indhold fremgår af den af hr. Hovmand givne skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

I den af undervisningsudvalget den 6. juni 1975 afgivne betænkning over lovforslaget findes der i den af flertallet bag folkeskolereformen afgivne indstilling følgende bemærkninger om karaktergivningsspørgsmålet:

»Man er endvidere enige om at begrænse karaktergivningen til prøvefagene, herunder de praktisk betonede, på 8.-10. klassetrin. Der skal dog tillige gives karakterer i prøvefagene til elever, der forlader skolen efter 7. klassetrin.«

Jeg må på den baggrund fastslå, at folkeskoleloven ikke åbner mulighed for anvendelse af karakterer eller karakterlignende systemer på 1.-7. klassetrin, men at skolens oplysning til eleverne og forældrene om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen skal gives i ord, der ikke kan omsættes i karakterer i form af tal.

Hr. Hovmand havde til slut nogle bemærkninger med hentydning til Vestsjællands amt. Jeg har før besvarelsen af spørgsmålet forsøgt at få konkretiseret, hvad det drejede sig om, men det har ikke været muligt for mig. Jeg vil

derfor bede hr. Hovmand om at udbygge det nærmere.

Hovmand (V):

Jeg havde håbet, at ministeren i dag havde erkendt, at der var tale om en beklagelig fejltagelse i embedsmændenes fortolkning af den nye lov, således som det bl. a. er kommet til udtryk over for skolemyndighederne i Vestsjællands amt. Det er sket i en henvendelse fra kontorchef Helge Thomsen til chefen for amtets skolevæsen, hr. R. Bodi, og denne har videre sendt meddelelsen til samtlige skoleinspektører og ledende skoleinspektører i Vestsjællands amt.

Men jeg forstår altså nu, at det er ministeren, som virkelig ønsker at få fjernet forældrenes og skolenævnenes egen selvbestemmelsesret på dette vigtige område. Jeg forstår også, at ministeren oven i købet mener at have tilstrækkeligt grundlag herfor. Man må unægtelig forbavses over denne situation. Det står intet sted i den nye folkeskolelov, at ministeren har fået bemyndigelse til at ophæve den hidtil gældende praksis, for ministeren ved jo lige så godt som jeg, at det har været gældende praksis i adskillige skoler landet over.

Uanset hvilken fortolkning ministeren lægger i lovens bemærkninger eller i betænkningen, kan jeg helt klart sige, at jeg føler mig overbevist om, at de partier, der stemte for denne lov, ikke har haft til hensigt at forringe forældrenes indflydelse på deres børns skolegang. Jeg tvivler endog på, at ministerens eget parti har et sådant ønske. I så fald vil det stride klart imod alt, hvad socialdemokratiet har sagt og skrevet om folkeskolen i de seneste år.

Jeg skal på denne baggrund spørge ministeren, om hun agter at lade sit centralistiske synspunkt afprøve blandt de partier, der stemte for folkeskoleloven. I bekræftende fald håber jeg af hensyn til de mange skolenævn landet over, som i øjeblikket er i tvivl, at det må ske hurtigt. Hvis ikke ministeren selv vil tage initiativet til en afklaring, må vi andre overveje det.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg tror faktisk ikke, spørgeren rigtig forstod, hvad jeg sagde i mit svar til ham, og derfor vil jeg gentage noget af det. Jeg sagde udtrykkeligt, at der ikke med folkeskolereformen var sket nogen ændring af det forhold, der

[Undervisningsministeren.]

havde været gældende under den tidligere lov. På den baggrund kan man nok sige, at der var tale om en vild overdrivelse i de kommentarer, spørgeren havde til det, jeg havde svaret. Der er altså ikke tale om nogen forringet indflydelse for forældrene og skolenævnene. Der er ikke tale om nogen ændring af den praksis, der hidtil har været gældende på dette område. Jeg går ud fra, at den sag, der først omtales i forbindelse med Vestsjællands amt, må dreje sig om en telefonisk henvendelse, ellers vil jeg meget gerne have at vide, hvad det er for en skriftlig henvendelse, det drejer sig om. Jeg vil gerne se på, om der er begået fejl, men efter de oplysninger, jeg har fået, har der kun været én skriftlig henvendelse, som netop er modtaget fra Viborg amt. Det kan være en forglemelse, at man ikke har fået henvendelsen fra Vestsjællands amt med: der har været kort tid osv. Jeg ville være glad for i givet fald at kunne tage en konkret sag op, men hvad angår det principielle, mener jeg ikke, man overhovedet kan sige, at der er tale om ændring.

Tove Nielsen (V):

Jeg må ligesom hr. Hovmand sige, at jeg undrer mig såre, og jeg beklager dybt, at ministeren føler sig foranlediget til at tolke den ny folkeskolelov, som 5 partier har vedtaget, på en sådan måde, at det fremover ikke skal være muligt at udtrykke sig i f. eks. skemaafkrydsningsform, eller hvad man har brugt tidligere under den folkeskolelov, der gjaldt indtil 1. august i år. Ministeren kan ikke være uvidende om, at der er mange forældre, som både under den hidtil gældende lov og under den nye lov ønsker i form af f. eks. afkrydsning at få forklaret, hvordan deres børn står i det eller de fag, det drejer sig om.

Jeg må spørge ministeren, hvordan ministeren kan gå ud fra, som der blev sagt her fra talerstolen, at venstre i sit forslag ikke har ønsket nogen form for karaktergivning under 8. klassesettrin – vi havde foreslået karaktergivning fra 7. klassesettrin og op, det blev fra 8. klassesettrin. Hvorpå bygger ministeren sin antagelse om, at venstre ikke skulle ønske, at man, når man ønsker det lokalt, måtte give karakterer? Dermed ville vi sætte nærdemokratiet fuldstændig ud af funktion, og jeg kan i hvert fald erklære, at det aldrig på noget som helst tidspunkt har været venstres ønske at sætte nærdemokratiet ud af funktion. Det har heller aldrig

på noget tidspunkt i undervisningsudvalget eller i det hele taget i de drøftelser, vi har haft angående karaktergivning, været udtrykt, at der i det, der står i betænkningen om, at man er enige om at begrænse karaktergivning til prøvefagene som sådanne, skulle ligge, at man ikke, hvis man ønskede det, måtte have lov inden for andre fag og på andre klassesettrin at give en bedømmelse, og hermed mener jeg ikke blot en mundtlig bedømmelse. Hvis det havde været fremme, havde vi naturligvis øjeblikkeligt sagt fra. Det har ikke været fremme, og derfor vil jeg spørge, som også hr. Hovmand var inde på, om ministeren er klar til meget hurtigt at tage et møde med de partier, der har stemt for folkeskoleloven, ellers vil venstre tage initiativet til det, for det her har aldrig været vores mening.

Formanden:

Jeg minder om, at taletiden under spørgetiden er indtil 2 minutter.

Gerda Møller (KF):

Nu har det konservative folkeparti jo ikke stemt for folkeskoleloven. Jeg må sige, at efter som tiden går, er vi ganske tilfredse med det, for det viser sig jo, at der på så mange områder er utilfredshed blandt forældre og de elever, der går i folkeskolen, med den måde, folkeskoleloven fungerer på. Men selv om vi altså ikke har stemt for denne lov, vil vi da heller ikke være med til at forringe forældrenes indflydelse.

Mit spørgsmål til ministeren skal være ganske kort: når der i folkeskoleloven står, at elever, der går ud af folkeskolen efter 7. klasse, har krav på at få en vurdering, hvorledes kan man så fra lærerpersonalets side undgå at lave en sådan vurdering uden at tage hensyn til elevenes forhold i hele skoleforløbet? Når man alligevel formentlig må det, kan jeg ikke se, at der skulle være noget som helst til hinder for – og jeg er helt enig med fru Tove Nielsen i, at vedtagelsen af den nye folkeskolelov ikke har sat de gamle bestemmelser ud af kraft – at forældrene kunne ønske at få og også har ret til at få en bedømmelse enten i karakterer eller i hvert fald i en eller anden form for skriftlig tilkendegivelse af, hvorledes deres børn står. Altså når man alligevel skal give en bedømmelse ved 7. klasses udløb, må man have en baggrund, og derfor kan jeg ikke se, det ikke skulle være muligt på andre tider i uddannel-

[Gerda Møller.]

sesforløbet at give elevernes forældre en vurdering. Jeg mener, det har meget, meget stor betydning for den enkelte elev at få vurderet, hvor han eller hun står. Det, at man har et karaktersystem eller et bedømmelsessystem også på de yngre klassetrin, betyder jo, som vi da også har hørt elever give udtryk for, at de har en mulighed for enten at stramme sig selv op, gøre en forøget indsats eller sige: men o. k., det arbejde, vi præsterer, er tilfredsstillende for os selv.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Man fik af fru Tove Niensens kommentar til mit svar til hr. Hovmand indtryk af, at fru Tove Nielsen heller ikke havde hæftet sig ved, hvad jeg rent faktisk sagde i mit svar. Jeg har ikke i mit svar overhovedet tilkendegivet, om skemaafkrydsningsformen kunne anvendes eller ikke kunne anvendes. Jeg har ikke tilkendegivet, om man kunne anvende de meddelelsesbøger, man under den tidligere lov har anvendt. Jeg har tværtimod understreget, at der gælder præcis det samme forhold som under den tidligere lov, og derfor er der ikke på dette område tale om en ændring.

Når fru Tove Nielsen så henviser til, hvad venstres hensigt har været omkring folkeskoleloven, bliver jeg nødt til at gentage mit citat fra den betænkning, der blev afgivet af det flertal, der vedtog folkeskoleloven. Der står her:

»Man er endvidere enige om at begrænse karaktergivning til prøvefagene, herunder de praktisk betonede, på 8.-10. klassetrin. Der skal dog tillige gives karakter i prøvefagene til elever, der forlader skolen efter 7. klassetrin.«

Jeg har intet at indvende imod at tage en drøftelse af de problemer, der her er nævnt; der er meget, der tyder på, at de spørgsmål, der er blevet stillet her, i højere grad har hængt sammen med nogle forestillinger om, hvad jeg ville svare, end hvad svaret rent faktisk har været her i dag.

Jeg kan til fru Gerda Møller sige, at der ikke er tale om, at den gamle ordning vedrørende 1.-7. klassetrin er sat ud af kraft, tværtimod fungerer det i virkeligheden i nøje overensstemmelse med de ordninger, som var gældende, før man vedtog den nye folkeskolelov.

Så beder jeg blot hr. Hovmand om – det be-

høver ikke at være her – at jeg bagefter får den konkrete sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Erik Holst (S) til handelsministeren:

»Vil ministeren overveje muligheden for aktivt at inddrage dansk industri i arbejdet vedrørende udvikling af alternative energiformer som f. eks. sol- og vindenergi samt geotermisk energi eller af energibesparende foranstaltninger?«

(Spm. nr. 41).

Erik Holst (S):

I august måned i år meddelte handelsministeren, at man ikke fandt det muligt at færdigbehandle regeringens energipolitiske redegørelse og at iværksætte anden og tredje behandling af forslag om anvendelse af kernekraft. Det var, fordi regeringen ønskede nogle supplerende undersøgelser bl. a. om det meget vigtige spørgsmål om opbevaring af højradioaktivt affald. Jeg synes, beslutningen var prisværdig. Den var et udtryk for erkendelse af, at tidspresset havde umuliggjort disse mere omfattende undersøgelser.

I mellemtiden kan vi jo så benytte lejligheden til at kigge nærmere på de muligheder, der skulle ligge for at anvende de såkaldte alternative energiformer, og her tænker jeg navnlig på solenergi, vindenergi og geotermisk energi. Der er her ikke så meget tale om et forskningskrævende område, som der er tale om et udviklingskrævende område, således at forstå, at dansk industri skulle have mulighed for direkte at gå ind i arbejdet med at udvikle de midler, der skulle anvendes såvel for at realisere en alternativ energiform herhjemme som for at iværksætte energibesparende foranstaltninger. Med de store beskæftigelsesmæssige problemer, vi har for øjeblikket i landet, synes det at være tiden nu til, at regeringen iværksætter nogle bestræbelser på at få realiseret nogle af de muligheder, der her foreligger.

Den fg. handelsminister (Niels Matthiasen):

Det er et væsentligt element i regeringens oplæg til en samlet energipolitik, at der må indgå en øget forsknings- og udviklingsindsats på energiområdet, og at der må sørges for den nødvendige koordination og styring af denne

[Handelsministeren.]

indsats, således at forskningen og udviklingen kan dække det behov, der flyder af de prioriterede mål for energipolitikken.

Denne side af energipolitikken blev fulgt op i augustforliget, som forudsætter, at der stilles yderligere midler til rådighed for energiforskning og -udvikling, foreløbig 20 mill. kr. i indværende år og 30 mill. kr. i det kommende finansår. Programlægningen for denne indsats er i fuld gang i samarbejde med bl. a. planlægningsrådet for forskningen, teknologirådet og flere andre. Regeringen er i høj grad opmærksom på ønskeligheden og nødvendigheden af aktivt at inddrage dansk industri i dette arbejde, ikke mindst med hensyn til udviklingen af alternative energikilder som sol, vind og geotermisk energi. Forudsætningerne for et sådant samarbejde er også til stede i energirådet, hvor bl. a. industri og fagbevægelse tillige med ekspertise på energiforskningsområdet er repræsenteret, og det vil således kunne rådgive regeringen om udformningen af et program for en øget forskningsindsats. Ved det allerede etablerede samarbejde med forskningsrådet og teknologirådet og det særlige fond til fremme af teknisk og industriel udvikling råder man over de praktiske muligheder for at udlicitere og økonomisk støtte forsknings- og udviklingsopgaver til dansk industri. Sådanne opgaver vil ikke mindst kunne komme på tale i forbindelse med udvikling af forskellige former for alternative energikilder og energibesparende foranstaltninger.

Regeringen er således indstillet på, at forskning og industri må arbejde sammen med henblik på så hurtigt som muligt at afklare de praktiske muligheder for en udbygning af de alternative energiformer.

Man må imidlertid realistisk indstille sig på, at et omfattende forsknings- og udviklingsarbejde er nødvendigt, hvis videre fremskridt på dette område skal kunne gennemføres på forsvarlig måde og uden risiko for omfattende fejlinvesteringer, som kun ville være egnet til at kompromittere de mere langsigtede muligheder på området.

Erik Holst (S):

Jeg vil gerne takke den fg. handelsminister for disse meget positive udtalelser. Men jeg må nok understrege, at det ikke så meget er forskningen, der er behov for, som det, vi kan kalde udviklingsarbejdet med de konkrete installatio-

ner. Skal vi nå frem til de 300.000 solfang, som man regner med i regeringens energiplan, skal der formodentlig sættes meget ind på netop udviklingsarbejdet.

Jeg vil derfor spørge ministeren, om ikke det er således, at regeringens plan stadig væk omfatter 300.000 solfang i 1995.

Den fg. handelsminister (Niels Matthiasen):

Det kan jeg roligt svare ja til, og det, jeg understregede, var kun, at forskningen skulle være forudsætningen og grundlaget for, hvad man videre vil lave af udviklingsarbejde, så man ikke fejlinvesterer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Steen Folke (VS) til handelsministeren:

»Vil ministeren acceptere, at Elsam medvirker ved opførelsen af et atomkraftværk umiddelbart syd for den dansk-tyske grænse?«
(Spm. nr. 42).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge Jyllands-Posten for den 15. oktober i år foregår der forhandlinger mellem Elsam og de nordvesttyske kraftværker om etablering af et dansk-tysk atomkraftværk syd for grænsen. Som mulige lokaliteter er nævnt kysten ved Gelting Bugt eller Eckernförde Bugt.

Efter regeringens beslutning om udskydelse af afgørelsen om opførelse af atomkraftværker i Danmark kan Elsans medvirken i et sådant projekt kun opfattes som en provokation.

Godt nok er regeringens udskydelse af afgørelsen om atomkraft ikke udtryk for nogen modstand imod opførelsen af danske atomkraftværker, men derfor behøver regeringen vel ikke ligefrem at lade sig holde for nar af Elsam.

Steen Folke (VS):

Jyllands-Posten kunne den 15. oktober i år meddele, at der foregår forhandlinger mellem Elsam og nordvesttyske kraftværker om opførelse af et dansk-tysk atomkraftværk umiddelbart syd for den dansk-tyske grænse. Nu er det jo ikke alt, hvad der står i aviserne, som er sandt; jeg håber, at der er tale om en avisand.

Jeg går ud fra, at regeringen ikke ville acceptere, at Elsam medvirkede til et sådant projekt på et tidspunkt, hvor regeringen har udskudt beslutningen om at give grønt lys for op-

[Steen Folke.]

førelse af atomkraftværker i Danmark. I den situation ville det jo være helt til grin, hvis regeringen accepterede, at danske el-selskaber medvirkede ved opførelse af atomkraftværker lige uden for landets grænser.

I dette tilfælde har der været nævnt lokaliteten Gelting Bugt ved sydsiden af Flensborg Fjord umiddelbart over for Als. Det kunne rigtig være kønt, hvis der efterhånden blev opført atomkraftværker overalt langs den danske grænse; vi har jo allerede Barsebäck. Hvis Elsam får tilladelse til at medvirke i det omtalte projekt, vil det være udtryk for, at elværkerne reelt får lov til at tage atomkraften i anvendelse på trods af regeringens beslutning om at udskyde spørgsmålet. Godt nok er regeringens udskydelse af afgørelsen om atomkraft ikke udtryk for nogen egentlig principiel modstand imod opførelsen af danske atomkraftværker, men derfor behøver regeringen vel ikke ligefrem at lade sig holde for nar af Elsam.

Den fg. handelsminister (Niels Matthiasen):

Hr. Steen Folke har jo fuldkommen ret i, at det er ikke alt, hvad der står i aviser, der er sandt. En gang imellem har man også en fornemmelse af, at spørgetiden i folketinget bygger lidt rigeligt på løse avispåstande.

Nu ved vi jo ikke rigtig, om vi har Barsebäck eller ej; hr. Steen Folkes meningsfæller i den svenske regering har jo ikke gennemført det endnu, og man ved ikke rigtig, hvordan enden bliver.

Jeg vil i øvrigt henlede opmærksomheden på, at det efter den gældende retstilstand er elforsyningsvirksomhederne, der har ansvaret for sikringen af den nødvendige elektricitetsforsyning til de danske forbrugere. Først når loven om elforsyning den 1. januar 1977 træder i kraft, deles dette ansvar med handelsministeren, der skal godkende elforsyningsvirksomhedernes beslutning om iværksættelse af større anlægsarbejder.

I den foreliggende situation, hvor arbejdet med tilvejebringelsen af et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag for folketinget dels med hensyn til den i tinget fremlagte energiplan, dels med hensyn til spørgsmålet om anvendelse af kernekraft her i landet endnu ikke er afsluttet, er det forståeligt, at elværkerne undersøger foreliggende muligheder for at tilpasse elektricitetsleverancerne til behovet hos forbrugere. En

af mulighederne herfor kan være en udbygning af de udvekslings- og importaftaler, der består med vore nabolande.

Når hr. Steen Folke anvender udtrykket »umiddelbart syd for den dansk-tyske grænse« og dermed ligesom antyder en form for omgåelse af en selvstændig dansk stillingtagen til spørgsmålet om kernekraftanvendelse, vil jeg pege på, at man står umiddelbart over for indgåelse af en dansk-tysk overenskomst angående gensidig information om bygning af nukleare anlæg i grænseområdet. Aftalen skal sikre en rettidig og detaljeret information og konsultation af nabolandet ved planlægning og opførelse af atomkraftværker og andre nukleare anlæg i grænseområdet. Overenskomsten sikrer, at eventuelle kommentarer og bemærkninger fra nabolandets side kan indgå i byggeandets myndigheders overvejelser, forinden beslutning om meddelelse af placeringsgodkendelse, byggetilladelse, og hvad der ellers hører til, bliver truffet. Det er oplyst, at der på nuværende tidspunkt ikke på den tyske side af grænseområdet foreligger konkrete planer for opførelse af nukleare anlæg, og det fremgår da også af den af hr. Steen Folke nævnte dagbladsartikel, at der ikke foreligger sådanne konkrete planer, men at der alene er tale om, at spørgsmålet om et samarbejde mellem Elsam og det tyske NKW har været berørt under forhandlinger mellem repræsentanter for de to private selskaber.

Steen Folke (VS):

Det var jo ikke just noget kraftigt dementi, jeg fik af den omtalte artikel, faktisk måtte man forstå på svaret, at der altså havde været tale om sådanne forhandlinger mellem Elsam på den ene side og de nordvesttyske kraftværker på den anden side, som altså også har involveret muligheden for opførelse af et atomkraftværk umiddelbart syd for grænsen. Det fremgår jo også af artiklen, det er bekræftet af direktøren for det nordvesttyske kraftværk, at der har været sådanne forhandlinger, om man så vil kalde det konkrete planer. I hvilken fase af planlægningen man er med dem, er selvfølgelig ikke ligegyldigt, men det, der trods alt er interessant, er, at der altså foregår forhandlinger mellem Elsam og nordvesttyske kraftværker om mulig opførelse af et atomkraftværk lige syd for grænsen.

Så siger ministeren – og det var jo heller ikke særlig betryggende – at i virkeligheden er det

[Steen Folke.]

altså elselskaberne, der har ansvaret for det. Det er åbenbart, må man forstå, ikke noget, regeringen agter at blande sig i, før en ny lov træder i kraft. Så længe det ikke er tilfældet, kan elværkerne åbenbart planlægge dette og i virkeligheden holde regeringen og politikerne i det hele taget for nar.

Jeg vil gerne bede ministeren om en klar tilkendegivelse her fra talerstolen af, om regeringen agter at acceptere, at Elsam indgår i forhandlinger med andre landes elektricitetsselskaber, som kan involvere opførelse af et kraftværk af denne type umiddelbart uden for Danmarks grænser, eller om man ikke mener at have bemyndigelse og politisk baggrund for faktisk at gribe ind og forhindre, at beslutningen om udsættelse af atomkraftindførelse i Danmark reelt bliver undergravet, og at de herhjemme, også de mange socialdemokrater, som er atomkraftmodstandere, derved bliver holdt for nar.

Den fg. handelsminister (Niels Matthiasen):

Jeg synes, hr. Steen Folke fuldkommen overspiller sin rolle i denne sag. Ville det ikke være meget mærkeligt, hvis to store kraftværker diskuterer den aktuelle situation, at man ikke også berørte disse ting? Det ville nærmest være unaturligt, hvis man ikke kom ind også på denne mulighed.

Der foreligger ingen planer, der foreligger ingen aftaler, der foreligger end ikke forhandlinger. Man har i almindelige samtaler sagt, at den mulighed også er der. Det vil jeg da gerne understrege. Men det ville være mærkeligt, når man diskuterer udvekslings- og importaftaler, om man ikke også var klar over, at der kan ligge et problem her. Der er fra regeringens side overhovedet ikke noget som helst spørgsmål at tage stilling til i denne henseende, og det, jeg gerne vil understrege igen, er, at vi står over for indgåelse af en aftale, der netop sikrer, at regeringen får mulighed for at tage stilling, hvis der måtte være tale om en konkret situation.

Arentoft (FP):

For godt et år siden var der nogle store avisoverskrifter, der lød: »Atomkraft indført i Danmark«. Det var, fordi man havde fået leveret strøm fra Barsebäckværket. Jeg sad spændt og lyttede efter, om ministeren ville nævne i sit svar til hr. Steen Folke, at den 23.

juni i år indviede man KWB, altså kernekraftværk Brunsbüttel, og i den forbindelse vil jeg da gerne spørge ministeren, om man sådan set kan forbyde Elsam at få leveret strøm fra dette kernekraftværk i Brunsbüttel.

Johan Philipsen (V):

Jeg skal nok sørge for, at jeg slutter med et spørgsmål til ministeren af hensyn til reglerne for spørgetiden.

Men da det er mig, der har været dybt involveret i disse sager, vil jeg gerne i anledning af hr. Steen Folkes spørgsmål sige følgende . . .

Formanden:

Man må ikke diskutere med spørgerne, det er mod reglerne.

Johan Philipsen (V):

Det tager jeg selvfølgelig til efterretning.

Men det, der skete, var jo, at da man blev enig om at bygge et fælles kul- og oliefyret kraftværk i Åbenrå, blev man samtidig enig om at bygge en 400 kW ledning fra Hamburg eller nærmere betegnet Brunsbüttel til den dansk-tyske grænse og videre til vest for Åbenrå, og spørgsmålet om deltagelse i et fælles atomkraftværk placeret ved Eckernförde Fjord har kun været nævnt i en ganske enkelt sætning for 5-6 år tilbage. Jeg beder ministeren bekræfte denne fremstilling.

Den fg. handelsminister (Niels Matthiasen):

Hr. Johan Philipsen gør mig opgaven let, idet jeg kan bekræfte fremstillingen.

Så skal jeg kun sige til hr. Arentoft, at der er ikke tale om at forbyde Elsam noget; der er tale om, at vi med den nye ellov får en mulighed for at være medbestemmende, idet vi skal godkende aftaler om større anlægsarbejder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Patursson (Færø.) til statsministeren:

»Hvor langt er de forhandlinger kommet, som det færøske landsstyre har ført i henhold til samarbejdsaftalen mellem de tre færøske landsstyrepartier med den danske regering om færøsk overtagelse af sagsområdet undergrunden, herunder havbunden, og hvornår kan man vente, at de nævnte sagsområder overgår til de færøske myndigheder?«

(Spm. nr. 36).

Patursson (Færø):

I den samarbejdsaftale, der blev indgået ved dannelsen af det nuværende færøske landsstyre den 11. januar 1975, siges, at der skal optages forhandlinger med den danske regering om overtagelse af undergrunden, herunder havbunden.

Bag denne udtalelse står tre af lagtingets største partier med tilsammen 18 ud af i alt 26 medlemmer. Denne beslutning er taget i henhold til lov om Færøernes hjemmestyre, der tilstår det færøske hjemmestyre efter forhandling med regeringen mulighed for at overtage råstoffer i undergrunden. Det pågældende afsnit i hjemmestyreloven af 23. marts 1948 lyder:

»Følgende områder gøres til genstand for yderligere forhandling, før der tages endelig stilling til, om og i hvilket omfang de kan anerkendes som særanliggende.«

Derefter kommer så en opregning af forskellige områder, og som nr. 3 står råstoffer i undergrunden.

Straks efter landsstyrets dannelse i januar 1975 blev så dette spørgsmål rejst over for regeringen. Så vidt man har fået oplyst, lovede regeringen at tage sagen til behandling og at komme tilbage til sagen senere.

Nu, da der er gået mere end 1½ år, siden regeringen gav dette tilsagn, synes jeg, at regeringen må have haft tid nok til overvejelse. Dette er i korthed begrundelsen for mit spørgsmål til statsministeren.

Det tilføjes, at jeg forventer et positivt svar, således at vi kan forvente, at disse dansk-færøske forhandlinger nu genoptages og bringes til ende inden for en rimelig frist. Sagen skulle gerne komme til behandling i lagtinget, der genoptager sine møder den 8. november i år.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Som det fremgår af hr. Paturssons spørgsmål, er der indledt forhandlinger mellem Færøernes landsstyre og regeringen om den færøske undergrund. Forhandlingerne finder i øvrigt sted efter anmodning fra landsstyret og er helt i overensstemmelse med den beslutning, som det færøske lagting vedtog i april 1975, således som også hr. Patursson her giver udtryk for.

Selve sagsområdet, det, der hedder råstoffer i undergrunden, er som bekendt opført på liste B i loven om Færøernes hjemmestyre, og dette betyder efter loven, at det skal gøres til genstand for forhandling mellem rigsmyndighe-

derne og hjemmestyret, som det også blev sagt af hr. Patursson, om og i hvilket omfang sagsområdet kan anerkendes som særanliggende.

Under de forberedende forhandlinger, som jeg har haft, er det også aftalt, at rigsmyndighederne, og det vil her sige statsministeriet og handelsministeriet, skal foretage undersøgelser og overvejelser bl. a. af lovgivningen på dette område, som kan danne grundlag for videre forhandlinger mellem regeringen og landsstyret.

Jeg er derfor ikke i stand til at give yderligere oplysninger herom. Jeg mener, det er positivt, at man er i gang med disse forhandlinger, og når overvejelserne er afsluttet, vil drøftelserne med landsstyret blive fortsat.

Patursson (Færø):

Jeg takker statsministeren for svaret. Så kan man drøfte, om det var positivt eller negativt, eller ingen mening have om det. Men sagen er den, at landsstyret har besluttet at overtage dette område, og på Færøerne har man altid opfattet denne mulighed som en ret, jfr. at sagsområdet jordfonden, der omfattes af samme bestemmelse i hjemmestyreloven, blev overtaget som særanliggende uden nogen som helst vanskeligheder.

Det, der fra dansk side bør gøres i denne sag, er, dels at § 11 i lov af den 8. maj 1950 om efterforskning og udvinding af råstoffer ophæves, det må ske her i folketinget, dels at anordningen af den 7. juni 1963 vedrørende den kontinentale sokkel ophæves for Færøernes vedkommende. Det kan ske ved en ny anordning. Det er det hele. Den fremtidige lovgivning, den, der skal afløse denne lov og denne anordning, må forestås af det færøske hjemmestyre.

I en tale her i folketinget den 9. oktober i fjor udtalte statsministeren – det står i Folketingstidende 1975–76, sp. 224 – »at regeringen er indstillet på at vise forståelse, imødekommenhed, over for alle de ønsker, der måtte være, og som der er den fornødne tilslutning til oppe på Færøerne i befolkningen i retning af selvstyre; dér er vi afgjort positivt indstillet.«

Endelig mener jeg, at den danske regering har ligefrem pligt til at imødekomme dette færøske ønske. Jeg sigter her til to konventioner. Den ene, der er fra den 14. december 1960, pålægger medlemslandene af FN at give endnu ikke selvstændige folk deres fulde bestemmelsesret i det omfang, de selv ønsker det. Den

[Patursson.]

anden er af den 16. december 1966, og den siger, at alle folk har selvbestemmelsesret, og i kraft af denne kan de frit bestemme deres politiske stilling og frit varetage deres egne økonomiske, sociale og kulturelle udvikling. Et folk kan aldrig berøves sine eksistensmuligheder.

Begge disse konventioner har Danmark stemt for, og begge har den danske regering ratificeret.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg mener ikke, det er rimeligt at fremstille det, som om regeringen ikke har været villig til at forhandle og ikke har vist forståelse eller imødekommenhed over for de færøske krav og ønsker om at få en højere grad af bestemmelsesret over egne anliggender.

Hr. Patursson ved jo udmærket, at man har overdraget postvæsenet og socialvæsenet og også forhandler om undervisningsvæsenets administration. Alt dette er et udtryk for en velvillig indstilling over for kravet om større selvbestemmelsesret over egne anliggender. Jeg synes også, det er vigtigt at understrege, at der er økonomiske problemer forbundet med disse ting, og jeg tror, jeg har lov at sige, at ét er, at man ønsker mere selvbestemmelsesret, men det indeholder jo også visse økonomiske konsekvenser for færingerne selv, og derfor tror jeg, at vi går frem i det tempo, som et uden tvivl stort flertal på Færøerne reelt ønsker det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Lennart Larson (V) til statsministeren:

»Hvorledes vil statsministeren løse den tvist, der er opstået mellem to af hans ministre, socialministeren og undervisningsministeren, omkring et privat alternativt socialkontor i Odense, der finansieres med midler fra statskassen?«

(Spm. nr. 22).

Skriftlig begrundelse.

I spørgsmål nr. 770 af 2. september 1976 til socialministeren har jeg forespurgt, hvad ministeren agter at foretage sig for at sikre, at selvbestaltede grupper ikke nedsætter sig med socialrådgivning vedrørende bilstandsloven.

Den konkrete sag, der var grundlag for mit spørgsmål, er et privat rådgivningskontor i

Odense, oprettet af elever på den sociale højskole i konkurrence med det lokale socialkontor. Kontoret er betalt af statsmidler, der bevillingsmæssigt er tildelt til undervisningsformål.

Eksistensen af kontoret er egnet til at skabe forvirring omkring administrationen af bilstandsloven og anden social lovgivning, da de to kontorer erfaringsmæssigt giver forskellig besked.

I sit svar på spørgsmålet skriver socialminister Eva Gredal bl. a.: »Socialministeriet har ingen hjemmel til at gribe ind over for sådanne rådgivningsordninger, og dette gælder, uanset hvordan man måtte bedømme kvaliteten af den rådgivning, der ydes. Det er imidlertid min opfattelse, at der ikke for offentlige midler bør etableres en alternativ ordning på det område, der dækkes af bilstandslovens tilbud om rådgivning. Da det i begrundelsen for spørgsmålet er nævnt, at den sociale højskole i Odense delvis finansierer en rådgivningsordning, der har til formål at virke som alternativ til den kommunale rådgivning, har jeg derfor orienteret undervisningsministeren, som de sociale højskoler hører under, om spørgsmålet og om min holdning til problemet.« Undervisningsminister Ritt Bjerregaard har imidlertid til den lokale presse i Odense udtalt, at hun ikke agter at gribe ind mod kontoret, der er et led i elevernes uddannelse.

Det forekommer mig, at der er to problemer i tvisten mellem de to ministerier: 1. Det alternative socialkontor arbejder med statsmidler uden bevillingsmæssig hjemmel, idet de pågældende midler på finansloven er afsat til andre formål og der ikke på anden måde er skabt bevillingsmæssig hjemmel. 2. Bilstandsloven og anden social lovgivning giver det kommunale socialkontor en eneret til rådgivning, der foregår under ansvar af socialudvalget og Odense byråd. Lovgivningen giver ikke hjemmel til, at der derudover etableres en med offentlige midler betalt rådgivning uden ansvar over for folkevalgte organer.

Lennart Larson (V):

Referater fra undervisningsrådsmøder ved den sociale højskole i Odense bekræfter, at rådgivningskontoret er startet efter ønske fra 12 studerende, som i deres første ansøgning anfører, at det sekundære formål var at udøve socialpolitisk pression. Lærergupperne har behandlet det og i sagsbehandlingen fundet frem

[Lennart Larson.]

til, at det ikke var forsvarligt, at arbejdet blev udført af studerende på deres nuværende niveau. En anden lærergruppe fremhæver hensynet til klienterne og foreslår, at man involverer sig i den eksisterende rådgivning.

Rådgivningen er således gennemført imod faglærernes accept.

Undervisningsministeren har meddelt tilladelse til, at rådgivningskontoret fortsætter, og udtaler bl. a., at den sociale sundhedsforvaltning har været med i forhandlingerne om oprettelse af rådgivningen, og i en udtalelse fra fagfolk, nordiske fagfolk bl. a., til statsministeren siges det, at projektet drives i forståelse med Odense kommunale socialforvaltning.

Jeg skal tillade mig at citere et brev fra rådmanden i Odense magistrats tredje afdeling, der bl. a. siger:

»Vores standpunkt har været, at vi ikke kan tage noget medansvar for projektet, og at det på den anden side ligger uden for vores opgave at modvirke et sådant. Vi har givet udtryk for, at vore bekymringer ved projektet går ud på, at vi skønner, at det i det mindste i begyndelsen vil være overordentlig svært for 12 mennesker at få tid til at gå med til en åben rådgivning, og man kan frygte, at der sættes for stor kraft ind på urealistiske rådgivninger, og at vore i forvejen belastede sagsbehandlere får endnu mere arbejde.«

Man har således ikke taget hensyn til vejledningen fra lærerne og ej heller fået nogen anbefaling fra Odense socialforvaltning.

Foruden at være en for offentlige midler afholdt uheldig og usagkyndig socialrådgivning over for borgerne – og samme opfattelse har jo socialministeren – er det et billede af mulighederne for de studerende ved et universitetscenter for at øve pression over for lærerkræfter og gennemtvinge politiske og faglige foranstaltninger til eget formål og endog opnå undervisningsministerens accept hertil.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

I spørgsmålet fra hr. Lennart Larson gives der udtryk for, at der er tale om en tvist, en strid, en uenighed, mellem socialministeren og undervisningsministeren. Derfor har jeg naturligvis drøftet denne sag med begge ministre, og jeg kan roligt sige, at der ikke er en sådan strid eller uenighed; det er det, der i første omgang er det centrale i hr. Lennart Larsons spørgsmål.

Det er i øvrigt også sådan, at der ikke er tale om det, som hr. Lennart Larson kalder et privat, alternativt socialkontor, som er oprettet af de studerende ved den sociale højskole i Odense, men derimod om et rådgivningskontor etableret af højskolen selv, fordi det ikke har vist sig muligt at skaffe de praktikpladser til de studerende, som jo er så nødvendige.

Der er bevillingsmæssig dækning for etablering af sådanne alternative praktikordninger, og ordningen i Odense er efter de for regeringen foreliggende oplysninger i hvert fald etableret efter forhandling og i enighed – i enighed – med de kommunale socialmyndigheder.

For at der ikke skal bestå nogen tvivl om, at det er højskolen, der har ansvaret, har undervisningsministeriet den 5. oktober meddelt højskolen, at udsendelser af vejledning om rådgivningskontorets virksomhed ikke må finde sted uden om højskolen. Det skulle vel være klart nok.

Undervisningsministeriet har så også samtidig pålagt højskolen at holde kontakt med Odense kommunes social- og sundhedsforvaltning om retningslinjerne for gennemførelse af projektet og at give kommunen lejlighed til at følge det. Endelig har man bedt højskolen om at indsende en redegørelse for projektets forløb, når man er fremme ved afslutningen.

Lennart Larson (V):

Jeg må beklage statsministerens svar og tage til efterretning, at statsministeren ikke har taget min første redegørelse til efterretning, som jeg kan dokumentere og senere skal sørge for bliver fremsendt. Det drejer sig om 12 praktikpladser på hele Fyn, som der udmærket kan findes mulighed for at tilvejebringe i forsvarlige socialforvaltninger. Jeg vil også gerne sige, når det siges, at der er enighed med socialforvaltningen, at jeg pegede i mit første indlæg på, at det var der ikke.

Jeg er betrygget ved, at man ikke vil gå videre, for man kunne jo forestille sig, at medicinstuderende også til sin tid skal til at indøve kirurgi, inden de har fået det erfaringsgrundlag, de skal have.

Jeg vil gerne gøre statsministeren opmærksom på den alvor, der ligger bag socialforvaltningerne for øjeblikket, med bistandsloven og den arbejdsløshed, vi har for øjeblikket, og en kendsgerning er, at driftsudgifterne til de sociale højskoler er opført i finansloven. Ifølge anmærkningerne er det højskolernes formål at

[Lennart Larson.]

give grundlæggende og videregående uddannelse til varetagelse af socialt behandlingsarbejde. Praktikken tilrettelægges således, at den studerende under faglig vejledning deltager i arbejdet i en institution el. lign., som den studerende tilknyttes. Det fremgår ikke af finansloven eller dens anmærkninger, at der skulle være mulighed for at anvende bevilgede driftsudgifter til drift af et alternativt socialt rådgivningskontor.

Ifølge bistandslovens § 28 kan det sociale udvalg i en kommune tilbyde vederlagsfri løbende vejledning og rådgivning, og det er forpligtet til ved opspøgende virksomhed at rette sådanne tilbud til enhver, som må antages at trænge hertil. Ifølge samme lovs § 29 skal der i vejledningsarbejdet anvendes personer, der i kraft af deres uddannelse eller tidligere virksomhed har særlige forudsætninger herfor. De i bistandslovens § 28 og 29 anførte regler ses ikke at være fulgt ved oprettelsen af det alternative socialkontor i Odense.

Hovedvægten må lægges på, at rådgivningsarbejdet ikke henhører under kommunens sociale udvalg.

Der ses således ikke i bistandsloven, socialstyrelsesloven eller kommunestyrelsesloven at være mulighed for oprettelse af alternative rådgivende kontorer uden normal kontrol af tilsynsmyndighederne. Et alternativt rådgivningskontor betalt med offentlige midler må derfor antages at være ulovligt, også selv om der måtte foreligge bevillingsmæssig hjemmel, og jeg vil sørge for, at statsrevisorerne får mit materiale til eftersyn.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg synes, det var et mægtig interessant indlæg, der kom her, og jeg kan kun sige, at hvis det ligger sådan, at der er nye oplysninger i sagen, vil vi da meget gerne have dem, og så skal de blive drøftet med undervisningsministeren og socialministeren.

Det ville naturligvis have været meget rart, om de oplysninger var kommet frem eventuelt skriftligt til mig inden, men der skal jo også være noget at spørge om senere, så jeg håber, jeg får nogle flere papirer og oplysninger om sagen senere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Stetter (KF) til ministeren for offentlige arbejder:

»Vil ministeren stoppe DSBs planer om at oprette og drive erhvervsvirksomheder i samarbejde med Landbrugsrådet?«

(Spm. nr. 40).

Skriftlig begrundelse.

Der henvises til en artikel i dagbladet Børsen for den 14. oktober med overskriften: Landbrugsrådet og DSB planlægger samarbejde.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Her har vi igen en avisartikel, der danner grundlaget for et spørgsmål, og her er der altså nogle ret fantasifulde gætterier, som blev fremsat i dagbladet Børsen den 14. oktober i år.

Jeg beklager, at disse gætterier synes at have ført til en række misforståelser ikke alene hos hr. Stetter, men også forskellige andre steder.

DSB udsendte straks efter meddelelsernes eller gætteriernes fremkomst den 14. oktober følgende udtalelse gennem Ritzau – jeg tillader mig at citere:

»Tanken om et samarbejde mellem DSB og dansk landbrug er opstået omkring restaurationsvirksomheden.

DSB har en meget omfattende restaurationskæde på stationer og færger med et betydeligt forbrug af landbrugsvarer. Derfor har det været naturligt at optage kontakt med landbruget om en eller anden form for samarbejde.

Det er endnu ikke klarlagt, om et nærmere samarbejde kan realiseres, og i givet fald under hvilken form. Drøftelser herom foregår for tiden.

Derimod har parterne ikke som anført i dagbladet Børsen den 14. oktober forestillet sig nogen udvikling i retning af det svenske »statsforetag« eller en anden form for virksomhedsgigant. Der er heller ikke som nævnt i Børsen tale om at gå ind i tekstilvirksomhed eller møbelproduktion eller at optage udlandslån til finansiering af det påtænkte samarbejde.«

Det hører til DSBs opgaver at sørge for det rejsende publikums fornødenheder, og det hører til DSBs opgaver at gøre dette på en sådan måde, at kravet til både servicestandard, kvalitet og økonomi tilgodeses. Et samarbejde mellem DSB og dansk landbrug, hvilken form det så endelig måtte få, hvis det får nogen, kan næppe mistænkes for at sigte på en socialisering, jeg vil da snarere sige tværtimod. Samarbejdet kunne måske give forædlede danske levnedsmidler en placering og nogle udviklings-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

muligheder, som vi alle må være interesseret i. Jeg kan derfor ikke se, der er noget galt i, at man taler sammen om, hvorvidt man kan få glæde af et samarbejde, og jeg forventer resultatet af disse orienterende samtaler, inden jeg tager endelig stilling til samarbejdsplanerne.

Stetter (KF):

Jeg vil gerne sige til ministeren, at folketinget ville svigte sin helt naturlige opgave, såfremt tingets medlemmer undlod at få bragt offentlige anliggender frem til belysning her i tinget. Ministeren burde faktisk vide, at jo tidligere offentlighedens søgelys rettes mod en politisk sag, jo større chancer er der for at få sagen belyst korrekt, og der har været mange oplysninger i dagbladet Børsen. Bl. a. udtaler ministeren følgende:

»Jeg har forstået, at man tænker på de bestående restauranter og dem, der kan komme ved rastepladser.«

Ja men hvad er meningen med, at DSB skal gå ind og oprette virksomheder ved rastepladser? Jeg accepterer naturligvis, at DSB søger at forsyne statsbanernes rejsende med forbrugsartikler til brug under rejsen samt fortæring, aviser, blade o. lign., og at det sker til konkurrencedygtige priser og er af en rimelig kvalitet, men jeg vil ikke acceptere, at DSB går videre. Butikshandelen, transportsektoren uden for DSB, industrien osv. skal have sikkerhed for, at staten gennem egne virksomheder driver en absolut fair konkurrence. Skal ministerens svar forstås således, at alle planer om samarbejde mellem DSB og Landbrugsrådet om løsning af opgaver ud over de af mig anførte er opgivet og/eller aldrig har foreligget?

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg vil gerne sige, at det var absolut ingen bebrejdelse over for hr. Stetter. Jeg synes, det er helt rimeligt at tage spørgsmålet op. Bebrejdelsen ligger i, at man en gang imellem har nogle artikler, som bygger på et meget løst grundlag, som det er tilfældet her.

Jeg vil gerne sige, at i forhold til rastepladser har DSB f. eks. i samarbejde med Landbrugsrådet, i det øjeblik der er en fri licitation, en mulighed for at gå ind. Det, vi jo skal tænke på, er vel også: når vi nu lever i en blandingsøkonomi, som vi gør her i landet, hvad hr. Stetter og jeg formentlig er enige i, så må vi

sige: hvad er det, der tjener forbrugerne bedst? Det må være det, der er billigst og mest effektivt. Det må egentlig være hovedformålet, og man kan ikke udelukke DSB fra noget, lige så lidt som man kan udelukke andre fra det. Det, der er det bedste tilbud, er det, vi må vælge.

Stetter (KF):

Jeg er bestemt ikke enig med ministeren, for nu kom det altså frem, at der er tale om, at DSB skal gå ind på områder, hvor DSB ikke har noget at gøre. Ifølge oplysninger i dagbladet Børsen foreligger der en henvendelse fra DSB til Landbrugsrådet. Denne oplysning er bekræftet både af DSB og Landbrugsrådet. Jeg vil henstille til ministeren, at folketingets medlemmer får denne redegørelse fra DSB, og jeg vil spørge, om ministeren vil følge denne henstilling.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg synes, det vil være ganske urimeligt at sige, at Landbrugsrådet og DSB overhovedet ikke må snakke sammen om fornuftige ting.

Dernæst vil jeg gerne sige, at når jeg får en redegørelse om disse orienterende samtaler, skal jeg med stor fornøjelse stille den til rådighed for folketinget.

Kampmann (S):

Nu er det jo ikke ganske ligegyldigt, på hvilket grundlag et så principielt spørgsmål rejses, og hvis man alene tager udgangspunktet i Børsens artikler, må man nok sige, at det i hvert fald ikke er noget, der belaster den foregående spørger med en betydelig viden om det spørgsmål, som nu er rejst. Situationen er vel den, at DSB i mangfoldige år på mangfoldige områder har samarbejdet ganske udmærket med en lang række forskellige private virksomheder, uden at det har givet anledning til kritik, tværtimod har det givet anledning til betydelig ros. Lad mig nævne, at trafikudvalget for nylig ved et møde i Esbjerg så Alfragt, som er resultat af et samarbejde mellem ØK og DSB, til alles betydelige ros, og jeg gentager: til alles betydelige ros. Derfor vil jeg bede ministeren om at give en vurdering af, hvorledes samarbejdet mellem DSB og de private virksomheder på de felter, hvor det hidtil har fundet sted, har fungeret.

Glensgård (FP):

Nu er ministeren jo normalt meget dygtig til

[Glensgård.]

at sige, at hvis der foreligger en redegørelse, vil han gerne tilstille den, eller han skal gerne anmode om den. Foreligger der et brev fra DSB til Landbrugsrådet, og foreligger der et brev fra Landbrugsrådet til DSB angående disse forretninger? Såfremt de foreligger, må vi bede ministeren om at tilstille folketinget disse papirer.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Hr. Glensgård har jo altid haft sans for detaljer. Jeg må sige, at jeg ved ikke, hvilken brevveksling der foreligger mellem den ene og den anden, det skal jeg undersøge; jeg har ikke fulgt i enkeltheder, hvem der skriver hvad til hvem. Men jeg regner med, når de samtaler er ført, at få en redegørelse for hele sagsforløbet. Om der er en mødeindkaldelse osv., kan næppe have interesse. Men jeg skal gerne give en redegørelse for de forhandlinger, der måtte være ført, det er der ingen tvivl om; så får man alt at vide, og mere kan hr. Glensgård formentlig ikke forlange.

Endelig vil jeg gerne sige, at det er jo rigtigt, som hr. Kampmann siger, at DSB samarbejder på utallige områder, hvor det har været rimeligt og fornuftigt, med private virksomheder, hvor begge parter har haft interesse deri. Det tror jeg ikke man skal ændre dér, hvor der er fornuft og rimelighed i samarbejdet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Glensgård (FP) til ministeren for offentlige arbejder:

»Ministeren bedes give et skøn over, hvor store valutatab den danske stat udsættes for, ved at de skandinaviske lande ikke vil godkende ABC-flyvninger fra Amerika.«

(Spm. nr. 43).

Skriftlig begrundelse.

De beskyttende bestemmelser for SAS bevirker, at de dollarbidragydende valutagæster ikke kan få lejlighed til at besøge Danmark. Der foreligger en række eksempler på, at Danmark hidtil er gået glip af fremmed valuta på grund af de strenge charterbestemmelser, men de uvidede valutaindtægtsmuligheder, der ligger i de nye ABC-charterbestemmelser, kommer ikke Danmark til gode, fordi de skandinaviske lan-

de ikke vil acceptere ABC-charterbestemmelserne. Danmark går herved efter spørgerens opfattelse glip af et trecifret millionbeløb i fremmed valuta.

Glensgård (FP):

Ifølge folketingets forretningsorden, som senest er vedtaget den 28. maj 1976, står der i § 20, at spørgsmål skal stilles skriftligt, og de skal indgives gennem folketingets bureau til formanden, som sender en genpart af spørgsmålet tillige med den eventuelle skriftlige begrundelse til ministeren. Ønsker man mundtligt svar, opføres spørgsmålet på listen over spørgsmål i tingets førstkommande spørgetid, for så vidt det er modtaget af folketingets bureau senest kl. 15 den tredje søgnedag forinden, lørdag ikke medregnet. Så står der i § 20, stk. 5:

»Erklærer ministeren, at han ikke ser sig i stand til at besvare spørgsmålet, er sagen dermed sluttet.«

Jeg har fredag i sidste uge bedt økonomiministeren svare på et spørgsmål om nogle valutaforhold. Økonomiministeren har ikke meddelt hverken mig eller nogen anden, at han ikke ser sig i stand til at svare på dette spørgsmål, men nu får jeg altså ministeren for offentlige arbejder på talerstolen ifølge folketingets dagsorden, og det undrer mig en lille smule. Jeg håber selvfølgelig, at ministeren bare optræder på økonomiministerens vegne, som trafikministeren har optrådt på handelsministerens vegne, ellers kan jeg selvfølgelig ikke forhindre det.

Det, jeg har spurgt om, er nogle valutaforhold og ikke spørgsmålet om, hvordan ABC-charterbestemmelserne fungerer. Det skal vi diskutere i et samråd i morgen kl. 10.15, som er indkaldt på foranledning af mig, og dér håber jeg naturligvis ikke at trafikministeren sender Grønlandsministeren eller en anden minister, som ikke kender noget til de forhold.

Formanden:

Jeg giver ordet til ministeren for offentlige arbejder, der, så vidt jeg ved, også fungerer som økonomiminister.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Det ville være lidt svært at sende Grønlandsministeren i morgen, al den stund han befinder sig i Israel. Hvis hr. Glensgård har tid til at

[Ministeren for offentlige arbejder.]

høre på svaret, vil jeg da i øvrigt sige, at jeg altid troede, det var en glæde for hr. Glensgård, at jeg kom på talerstolen, siden han altid stiller mig spørgsmål om onsdagen.

Spørgeren har tidligere på året stillet et næsten tilsvarende spørgsmål. Dengang var anledningen, at USA havde indført en anden charterkategori, one stop inclusive tour-charters, og dengang nævntes 18 mill. kr. som det beløb, Danmark ville gå glip af i 1976 ved at fastholde sine regler for Nordatlant-charterflyvningen. Jeg måtte dengang svare, at det var umuligt for mig at vurdere den fuldstændig udokumenterede påstand om Danmarks mistede indtægter.

Tilsvarende må jeg i dag afvise at vurdere den i begrundelsen indeholdte opfattelse, hvorefter Danmark vil gå glip af et trecifret millionbeløb, hvis det ikke accepterer den nye amerikanske charterkategori. Jeg må desuden gentage, at det ikke kan være rimeligt at anlægge en isoleret betragtning, hvorved der helt ses bort fra den valutaindtjening, som SAS tilfører Danmark i ruteflytrafikken mellem Danmark og USA, og som givetvis i et vist omfang ville falde, hvis de gældende charterregler – der i øvrigt rent faktisk har gjort det muligt for et ikke ubetydeligt antal amerikanere at besøge Danmark – liberaliseres som ønsket af spørgeren.

Jeg kan godt sige, at jeg tror, at vurderingsgrundlaget vil være nøjagtig det samme for økonomiministeren, som det har været i trafikministeriet.

Glensgård (FP):

Ministeren nævnte selv, at han ikke var i stand til at foretage en sådan valutarisk vurdering, og netop derfor var spørgsmålet ikke stillet til ministeren for offentlige arbejder, men derimod til den minister, som normalt foretager disse vurderinger, nemlig økonomiministeren.

Der er altså i ministeriet truffet en bestemmelse om, at det skulle være trafikministeriet, der svarer. Det må jeg selvfølgelig tage til efterretning, men jeg agter dog stadig væk at rette dette spørgsmål til økonomiministeren for om muligt at få en kvalificeret udtalelse fra ministeriet og ikke blot en udtalelse om, at man ikke ønsker denne liberalisering. Jeg sagde til ministeren, at det diskuterer vi i morgen.

Der ligger nemlig nogle klare beviser på, at det er forkert, at Danmark ikke liberaliserer disse charterbestemmelser, men det er noget teknik, som jeg gerne ville diskutere med trafikministeren.

Som sagt håber jeg på, at vi næste onsdag får et kvalificeret svar fra den minister, der har noget med økonomi at gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Brusvang	.....	Spm. nr. 4.
Maisted	.....	Spm. nr. 24 og 25.
Jørgen Junior	.....	Spm. nr. 26.
Glistrup	.....	Spm. nr. 32.
Dohrmann	.....	Spm. nr. 33.

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Brusvang* (CD) til ministeren for offentlige arbejder:

»Vil ministeren overveje at lade DSB-ledelsen genindføre ugekort på den københavnske bybane?«

(Spm. nr. 4).

Begrundelse.

Ved omlægning af billetsystemet er DSB holdt op med at udstede ugekort. Det rammer en betydelig gruppe passagerer, der arbejder f. eks. på hospitaler, hvor ugevis vagtperioder er almindelige.

De henvises nu til at købe månedskort, som de ikke kan udnytte på økonomisk vis.

Netop hvor det gælder om at bekæmpe snyderiet i S-togene, bør udbuddet af rabatmuligheder være af et større omfang, end tilfældet er i dag, så det bliver mindre tillokkende at snyde.

Det behøver næppe at være mere tidkrævende at udstede et ugekort end en billet.

Kan ministeren i øvrigt give nye oplysninger om muligheden for at anvende klippekort (afstemplingskort)?

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (13/10 76):

Med gyldighed fra den 20. april 1975 indførtes – efter aftale mellem DSB og hovedstadsrådet – et fælles zonetakstsystem for abonnementskort i hele hovedstadsområdet.

Indførelsen af dette abonnementskortsystem imødekom et fra politisk side udtrykt ønske om en forenkling af det hidtidige takstsystem og herunder en formindskelse i antallet af korttyper i forhold til tidligere.

Ugekort indgik ikke i zonetakstsystemet, fordi

– færre end 3 pct. af det totale antal passagerer med abonnementskort i hovedstadsområdet købte ugekort

– ugekort efter 20. april 1975 ville blive mindre attraktive, idet bl. a. passagerer på Københavns bybane ikke længere med fordel kunne købe ugekort, men ville købe de billigere timerabatbilletter

– priserne for ugekort baseret på priserne for de nye månedskort ville medføre en åbenbar forvridning i forhold til billetpriserne på lange strækninger i hovedstadsområdet, f. eks. Helsingør–København og Roskilde–København

– der for rejser ud over 5 zoner ikke udstedes separate DSB-kort, men kun fælleskort

– HT før den 20. april 1975 ikke havde og efter denne dato ikke ønskede udstedelsen af ugekort.

Disse grunde har fortsat gyldighed, og jeg finder det derfor rigtigt at fastholde beslutningen om bortfald af ugekort i hovedstadsområdet, herunder på Københavns bybane. På baggrund af den kommende forening af bane- og busdriften i hovedstadsområdet og i forbindelse hermed indførelse af et fælles takstsystem også for billetter er det næppe heller det rigtige tidspunkt at foretage ændringer i det bestående takstsystem.

Med hensyn til spørgsmålet om klippekort til nedsat pris har DSB i perioden 27. september 1974–31. maj 1975 gennemført et forsøg med 10-turs klippekort på strækningerne København–Holbæk, København–Nykøbing F., København–Odense og Kolding–Sønderborg.

Der solgtes imidlertid så få kort, at der ikke var kommerciel basis for permanent at indføre sådanne klippekort.

Af *Maisted* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (4/10 76):

45 Ft

»Da DSB anvender urealistiske afskrivninger som beregningsgrundlag for driftsudgifterne, beder jeg ministeren oplyse væksten i de uafskrevne værdier, der på grund af den teknologiske udvikling skal fornyes for skatteyderpenge med stadig større hast.«

(Spm. nr. 24).

Begrundelse.

Det er ukendt for befolkningen, at den tekniske udvikling vil kræve voksende skatteyder tilskud, der ikke dækkes af driftsindtægterne, og som vil gøre det umuligt at drive private erhvervsvirksomheder inden for transportsektoren om 5–10 år.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (13/10 76):

De gældende bestemmelser for DSBs afskrivninger er fastsat i henhold til to betænkninger: administrationskommissionens af 1923 og betænkning af 16. februar 1934 af udvalget vedrørende statsbanernes forrentning og afskrivning m. v.

I den første betænkning opstilledes som formål for afskrivningen, at den under forudsætning af stabilt prisniveau skal give midler til fornyelser som følge af slid eller forældelse, medens de mere regnskabsmæssige regler blev fastsat i betænkningen af 16. februar 1934, hvorefter afskrivningen skal fastsættes efter anskaffelsværdier.

Der er således intet om, at afskrivningerne skal skaffe midler til udvidelser af anlæg eller materiel. Midler hertil bevilges DSB på de årlige finanslove ud fra en fastsat anlægsbudgetteringsramme.

I efterfølgende oversigt er der for perioden 1971-72–1980-81 opført DSBs anlægsværdi samt nettotilgang ultimo de enkelte finansår:

	Hele kr. Anlægsværdi ultimo finansåret	Netto tilgang
1971-72	3.877.245.954	292.807.064
1972-73	4.162.134.782	284.888.828
1973-74	4.500.108.007	337.973.225
1974-75	5.005.448.209	505.340.202
1975-76	5.575.332.819	569.884.610
1976-77	6.101.532.819	526.200.000
1977-78	6.611.732.819	510.200.000
1978-79	7.109.932.819	498.200.000
1979-80	7.643.532.819	533.600.000
1980-81	8.161.532.819	518.000.000

[Ministeren for offentlige arbejder.]

De anførte tal er for perioden 1971-72-1975-76 lig med regnskabstallene, medens de for perioden 1976-77-1980-81 er lig med budget/budgetoverslagstal.

Af *Maisted* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (4/10 76):

»Under henvisning til skrivelse af 21. september 1976 i forbindelse med finansudvalgets aktstykke 664 bedes ministeren oplyse, hvor store beløb skatteyderne skulle betale til DSB for at bringe balance i regnskabet, hvis afskrivningerne var baseret på genanskaffelsespriser og på realistiske afskrivningsperioder, der tager hensyn til den teknologiske udvikling.« (Spm. nr. 25).

Begrundelse.

Private virksomheder inden for transportsektoren bør kende udviklingen inden for den statsstyrede transportvirksomhed.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (13/10 76):

En direkte besvarelse af spørgsmålet, hvorved her forstås en beløbsmæssig angivelse af, hvorledes DSBs regnskabsresultat ville blive ved beregning af afskrivninger baseret på genanskaffelsespriser og realistiske afskrivningsperioder, ville kræve to ting:

For det første en opgørelse af, hvilken nuværdi (genanskaffelsesværdi) man skulle ansætte for samtlige DSBs baneanlæg, bygninger, færger, lokomotiver og vogne m. v. En sådan opgørelse ville dels være uhyre tidkrævende, dels være behæftet med så mange skøn og usikkerheder, at den ville have begrænset værdi.

For det andet måtte der opnås enighed om, hvad der skulle forstås ved realistiske afskrivningsperioder.

I øvrigt finder jeg ikke, at spørgsmålet om, hvorledes man fastsætter de formelle regnskabsmæssige regler for beregning af afskrivninger af DSBs anlægskapital, har nogen betydning for belastningen af skatteyderne.

Forholdet er jo det, at selvsagt ville en beregning af DSBs afskrivninger på basis af genanskaffelsespriser betyde en meget væsentlig stigning i DSBs regnskabsmæssige udgift på driftsregnskabet til afskrivninger, men der ville være tale om en rent regnskabsmæssig udgiftspostering, der ville blive modsvaret af en til-

svarende forøget indtægtspostering for staten på statsregnskabets § 30.

Reelt ville stigningen i DSBs regnskabsmæssige underskud og dermed i statens tilskud til driften ikke koste skatteyderne én krone ekstra.

Det, der reelt har betydning for statens tilskud til driften af DSB, er forskellen mellem på den ene side driftsindtægterne og på den anden side de løbende udgifter på driftsregnskabet til løn og brændselolie m. v. samt de årlige anlægsbevillinger til nyanlæg eller fornyelse af anlæg og indkøb af nye færger og rullende jernbanemateriel m. v.

Disse anlægsbevillinger vil jo selvsagt altid blive afholdt i nupriser for det år, hvor anlægsarbejdet udføres eller f. eks. lokomotiverne anskaffes.

Hvorledes man fastsætter de formelle regler for disse anlægsinvesteringers afskrivning, har som foran nævnt ingen betydning for statens og skatteydernes reelle årlige tilskud til driften af DSB.

Af *Jørgen Junior* (FP) til socialministeren (5/10 76):

»Vil ministeren udsende et cirkulære, der meddeler kommunerne, at det ikke kan accepteres, at pensionistægtepar skilles fra hinanden ved plejhjemsanbringelser?«

(Spm. nr. 26).

Begrundelse.

Det må være samfundets pligt, at ældre ægtepar ikke mod deres vilje skilles fra hinanden ved plejhjemsanbringelse. Kan kommunerne ikke finde fælles plejhjemsplads, hvis plejhjemssindlægelse er nødvendig for begge ægtefæller, må der ofres offentlige midler på pleje i det fælles hjem. Der henvises til artiklen i Ekstra Bladet af 4. oktober 1976, hvori det påstås, at nævnte tilfælde ikke er isoleret, hvilket virker yderligere foruroligende.

Socialminister *Eva Gredals* svar (18/10 76):

Det er altid en meget ulykkelig situation, der opstår for de mennesker, hvis helbred svigter i et så stort omfang, at de bliver tvunget bort fra de vante omgivelser. Det er da også for at udskyde en sådan situation længst muligt, at kommunerne lægger så stor vægt på hjemmehjælpen.

I bistandsloven er det klart fastslået, at det

[Socialministeren.]

er plejehenet, der er afgørende for, om en person kan optages på plejehjem. Der er derfor ikke hjemmel i bilstandsloven til også at optage raske personer eller personer, hvis plejehenet kan dækkes gennem hjemmehjælp, hjælpemidler eller hjemmesygepleje.

På det stillede spørgsmål må jeg derfor svare, at bilstandsloven ikke åbner mulighed for også at optage raske personer på et plejehjem.

Jeg må i øvrigt understrege, at der på plejehjemsområdet ikke er sket ændringer med bilstandslovens gennemførelse. Det er den hidtidige ordning, der er videreført.

Jeg vil imidlertid pege på, at vi med bilstandsloven har fået en ny institutionstype, nemlig den beskyttede bolig, hvor der kan optages personer med et vist mindre plejehenet. – Og jeg vil særligt fremhæve, at her kan ægtepar optages, selv om kun den ene af ægtefællerne opfylder betingelserne.

Der er imidlertid stor forskel på de to institutionstyper. De beskyttede boliger svarer i vidt omfang til almindelige boliger, men med særlige fælles sikkerheds- og servicefunktioner. Plejehjemmene er derimod indrettet til personer med et stort plejehenet og er derfor langt mere udgiftkrævende, og det ville betyde store fordyrelser, hvis de skulle udvides til at kunne optage flere persongrupper, end de allerede er beregnet til.

Endelig vil jeg gøre opmærksom på, at man inden for boligministeriets område giver støtte til de såkaldte lette kollektivboliger.

Med indførelsen af de beskyttede boliger som en ny institutionstype har kommunerne fået muligheden for bedre at kombinere løsningen af de forskellige plejehenet, f. eks. ved at placere institutionerne i nærheden af hinanden, og jeg føler mig overbevist om, at kommunerne vil gøre alt for at afhjælpe problemerne også for de ældre.

Af *Glistrup* (FP) til justitsministeren (7/10 76):

»Hvorfor mener ministeren stadig, at betalingen for pas ikke er nogen af grundlovens § 43 omfattet skat?«

(Spm. nr. 32).

Begrundelse.

Som et led i regeringens og dens vasalpartiers såkaldte spareforslag vedtog folkettingen nogenlunde samtidig med finansloven, at justits-

ministeren skulle have ret til at bestemme, hvor meget et pas skal koste. Ministeren lagde ikke skjul på, at han herved ville skabe en indtægtskilde for staten ved at fastsætte betalingen til 125 kr.

I udvalgsbetænkningen af 26. marts 1976 gjorde fremskridtspartiet opmærksom på, at forslaget var grundlovsstridigt, fordi Danmarks Riges Grundlovs § 43 fastslår, at beskatning alene kan ske ved lov og ikke ved administrative forskrifter.

I folketingsstrævalheden i slutningen af marts fejede ministeren arrogant grundlovsbetænkningerne af bordet ved at sige, at der ikke var tale om nogen skat.

Imidlertid har staten nu i en udførlig analyse – der findes offentliggjort i Statistisk Tabelværk 1976: III – fastslået, at det er rigtigt som skatter eller afgifter at klassificere statens »obligatoriske salgsindtægter«, og som det første eksempel herpå nævner analysen netop betalingen for pas.

Det forekommer særdeles uheldigt, at man herefter fremturer med en indskrænkende fortolkning af den centrale bestemmelse i grundlovens § 43, der efter hele sin baggrund jo langt snarere skulle fortolkes udvidende end med den indskrænkning, som ministeren tilsyneladende lægger for dagen ved sin fortolkning.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (13/10 76):

Grundlovens § 43, 1. led, fastsætter, at »ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov«. Denne bestemmelse antages at indeholde et delegationsforbud, dvs. et forbud mod, at vedkommende minister ved lov bemyndiges til administrativt at fastsætte regler, hvorved der sker pålæg, ændring eller ophævelse af en »skat«.

Delegationsforbudet efter den nævnte grundlovsbestemmelse gælder kun fastsættelse af regler om skat. Der er almindelig enighed om, at dette udtryk omfatter såvel direkte som indirekte skatter, jfr. herved bestemmelsen i grundlovens § 42, stk. 6, men ikke opkrævning af andre ydelser til det offentlige.

I den juridiske litteratur er det således den almindelige opfattelse, at offentligretligt bestemte ydelser til det offentlige, der må karakteriseres som vederlag for en speciel modydelse fra det offentliges side, falder uden for grundlovens skattebegreb. Dette gælder i vidt omfang betaling for individuelle ydelser fra det

[Justitsministeren.]

offentlige, såsom betaling for benyttelse af offentlige anstalter og andre faciliteter, gebyrer for autorisationer, godkendelser, attestationer og anden dokumentudstedelse. Denne opfattelse ligger til grund for en fast lovgivningspraksis.

På baggrund heraf kan det efter justitsministeriets opfattelse utvivlsomt ikke anses for stridende mod bestemmelsen i grundlovens § 43, 1. led, at man ved lov nr. 176 af 7. april 1976 – i stedet for som hidtil at fastsætte pasgebyrets størrelse i selve lovteksten – bemyndigede justitsministeren til ved bekendtgørelse at fastsætte gebyrer for udstedelse af pas. Den indsigelse med hensyn til lovforslagets forenelighed med grundlovens § 43, der under udvalgsbehandlingen blev fremsat af medlemmer af fremskridtspartiet, må da også anses for afvist af det betydelige flertal i folketinget, der vedtog lovforslaget. Det bemærkes i øvrigt, at justitsministeren også efter de tidligere gældende regler var bemyndiget til i et vist omfang ved bekendtgørelse at fastsætte pasgebyrets størrelse, idet et mindre gebyr end de sædvanlige 75 kr. administrativt kunne fastsættes for pas, der udstedes til personer over 67 år eller for kortere tid end sædvanligt.

Når der i begrundelsen for spørgsmålet henvises til, at pasgebyrer i Statistisk Tabelværk 1976: III er nævnt som et eksempel på ydelser til det offentlige, der bør medtages i en statistisk opgørelse over skatter og afgifter, er dette naturligvis uden betydning for – og i øvrigt også uden sammenhæng med – fortolkningen af skattebegrebet i grundlovens § 43, 1. led. Jeg skal i denne forbindelse henlede opmærksomheden på, at fastsættelsen af gebyret for de ydelser, der i øvrigt nævnes i tabelværkets side 6 (visum, kørekort, jagttegnsafgift og jagtprøvegebyr), efter de respektive lovbestemmelser herom helt eller delvis er overladt til vedkommende minister. Det samme gælder i vidt omfang de i tabelværket smst. nævnte »tilsyns- og kontrolafgifter i forbindelse med produktionen samt afgifter for bevillinger, autorisationer og koncessioner m. v.«.

Af *Dohrmann* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (7/10 76):

»Vil ministeren omgående stoppe det initiativ, som DSBs juridiske kontor ifølge dagspres-

sen har taget om udarbejdelse af et lovforslag, hvorefter folk kan fængsles, såfremt de ikke er i besiddelse af gyldig billet ved anvendelse af DSB-befordringsmidler?«

(Spm. nr. 33).

Begrundelse.

Efter spørgerens opfattelse er det meget foruroligende, at den nuværende socialdemokratiske regering på en række områder tillader, at der indføres politistatnlignende forhold. Eksempelvis kan nævnes, at færdselspolitiet i vid udstrækning benytter camouflerede politibiler til afsløring af hastighedssyndere. Det ville ganske givet have større præventiv virkning, såfremt man benyttede de påmalede politibiler, så trafikanterne kunne se, der var politi på vejene.

Hvad angår nærværende spørgsmål, må der ikke herske tvivl om, at også jeg mener, at der selvfølgelig skal betales for benyttelse af DSB.

Men det er absolut ikke nødvendigt eller ønskeligt at true med indespærring over for dem, der bevidst eller ubevidst ikke er i besiddelse af gyldig billet.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (13/10 76):

DSB indførte i 1969 et system med kun stikprøvevis billetkontrol på S-togsstrækningerne.

Dette system har imidlertid medført et stigende antal gratister, hvoriblandt findes et endnu forholdsvis beskedent, men stigende antal såkaldte gengangere, som benytter toget mere eller mindre regelmæssigt uden at betale.

Endvidere synes begrebet gengangere at brede sig også uden for S-togsstrækningerne. Dette giver anledning til betænkeligheder, idet DSB af rationaliseringsmæssige grunde overvejer at udvide området for den stikprøvevis billetkontrol til efterhånden at blive landsdækkende.

Af de af det kontrollerende personale udstedte billetter på S-banen måtte DSB som uerholdelige i 1975 afskrive 8.000 billetter svarende til 20 pct. (i 1974 var tallet 18 pct.).

Blandt disse 8.000 billetter skjuler sig som nævnt et antal regelmæssigt antrufne passagerer (gengangere). Antallet af disse var på S-banen:

i 1973 i alt 37 personer

i 1974 i alt 58 personer

i 1975 i alt 73 personer

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Også i den øvrige del af landet finder et stigende bevidst misbrug sted, i 1975 således af 63 personer.

Indtægtstabet ved gratisterne, hvis antal naturligvis er langt større end det ved billetkontrollen udstedte antal billetter, skønnes at være 2-3 mill. kr. på årsbasis alene for S-togsstrækningerne. Uden for S-togsstrækningerne må indtægtstabet ved gratister befrygtes efterhånden at blive endog meget betydeligt.

Dette er grunden til, at DSB i forslag til ny lov om DSB bl. a. overvejer at foreslå den indtil 1968 gældende bødebestemmelse på dette område genindført.

Lad mig imidlertid straks gøre opmærksom på, at der naturligvis ikke bliver tale om at indføre en ordning, hvorefter folk kan fængsles, hvis de ikke er i besiddelse af gyldig billet. Efter de tanker, DSB har gjort sig, vil der for hovedparten af de passagerer, der ikke har gyldig billet, overhovedet ikke ske nogen ændringer. På S-togsstrækningerne vil der som i dag alene blive opkrævet det dobbelte af den ordinære billetpris, dog mindst 50 kr.

Derimod finder DSB det ønskeligt med en straffehjemmel for den gentagne systematiske betalingsunddragelse for herved at nedbringe antallet af gengangere eller i det mindste modvirke en stigning heri.

Jeg må derfor på det kraftigste afvise, at regeringen har tanker om at indføre politistat-lignende forhold og blot gøre opmærksom på, at hensigten med forslaget alene er at begrænse DSBs tab og dermed skatteydernes tilskud til DSB.

Jeg agter således ikke på nuværende tidspunkt at stoppe DSBs initiativ, idet jeg gør opmærksom på, at der ikke er tale om et færdigbehandlet forslag. Det har endnu ikke været forhandlet mellem DSB og justitsministeriet, og de forannævnte af DSB fremførte hensyn vil naturligvis blive afvejet over for de hensyn af f. eks. kriminalpolitisk art, der måtte fremkomme fra justitsministeriet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslag nr. L 34. Fremsat 12/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter for virksomheder inden for håndværket og den mindre industri, handelen, vognmandserhvervet og andre serviceerhverv.

(Lovforslag nr. L 25. Fremsat 7/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Robert Pedersen (S):

Da dette forslag har været til behandling den 25. maj 1976, vil jeg blot henvise til de bemærkninger, som socialdemokratiets ordfører kom med ved den lejlighed, og understrege, at det politiske indhold i det er spørgsmålet om en støtte til mindre erhvervsvirksomheder, der på mange måder er kommet i klemme. Dette ser mit parti meget velvilligt på. Det drejer sig jo kun om at hæve en lånegaranti fra 30 til 60 mill. kr., hvad der også er blevet støttet af augustforligets partier, og socialdemokratiet tilsiger sin støtte til dette lovforslag.

Jens Peter Jensen (V):

Ved forslagens tidligere behandling fremførte jeg nogle forstandige betragtninger over det og skal henvise til den samtale, vi havde ved den lejlighed. Jeg stillede dengang nogle spørgsmål til den højtærede handelsminister, som i sin ordrighed måske ikke helt fik givet de klare svar, der skulle være. Men jeg forstår, at man nu har bremset inflationen i enhver henseende, så jeg håber, at den nye handelsminister vil være nemmere at få i tale, når vi skal tale om det. Altså det rent saglige går vi ind for, og de spørgsmål, der er stillet, vil blive besvaret, og jeg regner med et godt og positivt udvalgsarbejde om disse ting.

Nauerby (FP):

Det lovforslag, som vi her har til behandling, har været behandlet i sidste samling, og